

Warszawa, 19-10-2022 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

III.7060.1037.2015.DS

Pan
Paweł Wdówik
Sekretarz Stanu w Ministerstwie
Rodziny i Polityki Społecznej
Pełnomocnik Rządu do Spraw
Osób Niepełnosprawnych

Szanowny Panie Ministrze,

pragnę podziękować Panu Ministrowi za odpowiedź na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 12 sierpnia 2022 r. w sprawie informacji o aktualnym stanie prac nad reformą systemu orzecznictwa.

Z przedstawionych wyjaśnień wynika, iż reforma systemu orzecznictwa, z uwagi na stopień jej skomplikowania oraz skutki finansowe dla budżetu Państwa, została podzielona na trzy etapy.

W pierwszym etapie reformy, którego wejście w życie zaplanowano na dzień 1 stycznia 2024 r., zakłada się ustalenie w postępowaniu orzeczniczym, oprócz jednego z trzech stopni niepełnosprawności, tj. lekkiego, umiarkowanego i znacznego, trzech stopni trudności w samodzielnym funkcjonowaniu w oparciu o schemat postępowania diagnostycznego odrębny dla osób w wieku do ukończenia 18 roku życia oraz dla osób w wieku powyżej 18 roku życia.

Pragnę zauważyć, że od dnia 1 października 2019 r. obowiązują przepisy ustawy z dnia 31 lipca 2019 r. o świadczeniu uzupełniającym dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji¹, która określa warunki nabywania prawa do świadczenia uzupełniającego, tryb jego przyznawania oraz zasady wypłacania.

Celem świadczenia uzupełniającego jest dodatkowe wsparcie dochodowe osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji.

W artykule 2 powołanej ustawy określono krąg osób uprawnionych do tego świadczenia. Przysługuje ono osobom, które ukończyły 18 rok życia i których niezdolność do samodzielnej egzystencji została stwierdzona orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji albo orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym i niezdolności do samodzielnej egzystencji, albo orzeczeniem o całkowitej niezdolności do służby i niezdolności do samodzielnej egzystencji².

Wydaje się zatem, że wprowadzenie stopni trudności w samodzielnym funkcjonowaniu, zwłaszcza dla osób powyżej 18 roku życia, będzie skutkowało powielaniem się orzeczeń wydawanych przez powiatowe i wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz lekarzy orzeczników i komisje lekarskie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie konieczności wsparcia.

Wątpliwości dotyczą także wpływu orzeczenia lekarza orzecznika ZUS o niezdolności do samodzielnej egzystencji na określenie stopnia trudności w samodzielnym funkcjonowaniu, jak to ma miejsce przy orzekaniu o stopniach niepełnosprawności³.

Reforma systemu orzecznictwa jest od dawna oczekiwana przez środowisko osób z niepełnosprawnościami i niewątpliwie jest konieczna. Aktualnie obowiązujący system, co pokazują regularnie wpływające do Rzecznika skargi, budzi krytykę z

¹ Dz.U. z 2022 r., poz. 1006 ze zm.

² art. 2 ust. 2 ustawy

³ art. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 573 ze zm.)

powodu jego skomplikowania, odmiennych kryteriów orzekania i poczucia nierównego traktowania Wnioskodawców przez instytucje orzecznicze.

Mając powyższe na uwadze, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), uprzejmie proszę Pana Ministra o przekazanie stanowiska w przedstawionych kwestiach.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

: